

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. בת ישראל לא תילד את העובדת כוכבים מפני שמילדת בן לעובדת כוכבים. 2
- ב. אבל עובדת כוכבים מילדת בת ישראל..... 3
- ג. בת ישראל לא תניק בנה של עובדת כוכבים..... 3
- ד. אבל עובדת כוכבי' מניקה בנה של ישראל ברשותה..... 3
- ה. עובדת כוכבים מילדת את בת ישראל ... עובדת כוכבים מניקה את בנה של בת ישראל בזמן שאחרות עומדות על גבה אבל לא בינו לבינה..... 4
- ו. בשכר שרי משום איבה..... 5
- א. בשבתא ... יכלה למימר לה דידן דמינטרי שבתא מחללינן עליהו דידכו דלא מינטרי שבתא לא מחללינן..... 5
- ב. אנוקי בשכר ... יכלה למימר אי פנויה היא בעינא לאינסובי אי אשת איש היא לא קא מזדחמנא באפי גברא..... 6
- ג. העובדי כוכבים ורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורידין אסוקי בשכר ... יכול לומר לו קאי ברי אאיגרא אי נמי נקיטא לי זימנא לבי דואר..... 6
- ד. אבל המינין והמסורות והמומרים היו מורידין ולא מעלין..... 7
- ה. לכל אבידת אחיך לרבות את המומר ... במומר אוכל נבילות לתיאבון ... במומר אוכל נבילות להכעיס ... מין הוא..... 8
- ו. לתיאבון מומר להכעיס מין הוי..... 10
- ז. שאם היה סולם מסלקו..... 11
- ח. למילה בעובר כוכבים שהיא פסולה..... 11

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דף כו.

א. בת ישראל לא תיילד את העובדת כוכבים מפני שמילדת בן לעבודת כוכבים

לא תיילד ישראלית¹ את הגויה שמילדת בן לעבודה זרה, ויכולה לישמט ולומר אינני בקיאה בכך.

מותר לאשה ללמוד מילדות ולעסוק בכך למרות שתצטרך לילד גוים ומותר לה אפילו ללכת למקומות שבהם יש גוים ואין מילדות אחרות².

אם אינה עובדת עבודת כוכבים וקיבלה עליה ז' מצות מיילדים³.

ויתבאר עוד להלן דינה בימינו.

¹ שו"ע ונו"כ שם ב

² עי' (בתשובת ח"ס סימן קל"א) על אודות פקידות השר בארץ תוגר על כל העירות והכפרים להשכיר להם מילדת בקיאה אשר למדה לפני חכמיהם דווקא ואפילו יש להם חיות פקחות מ"מ צריכות דוקא להשכיר להם אותה שעמדה בנסיון לפני חכמי הרופאים והנה נמצא איזה כפרים שלא מצאו לפי שעה מלומדת כ"א ישראלית ושאל השואל אם רשאה להשכיר עצמה להם למילדת בין בחול בין בשבת והשיב מאחר שיש להם כמה חיות בקיאות בלא"ה פשיטא דשרי אפילו בלא טעמא דאיבה וכמ"ש הרב"י בבד"ה דרמב"ן עסיק בו' ולהלכתא יש לסמוך אהרמב"ן דעבד עובדא בנפשיה הלכה למעשה וא"כ בנ"ד מותר אפילו בשבת במאי דלית ביה חילול שבת דהיינו ביושבת על המשבר שכבר עקר הולד וכמ"ש מג"א סי' ש"ל סק"ו ואמנם להתוך הטבור שהוא מלאכה דאורייתא תצוה לעובדת כוכבים הבריאה העומדת על צדה להתוך ואם יש באיבה זו חשש סכנת נפשות יש להתיר אפילו מלאכה דאורייתא אף על גב דמלשון מג"א ס"ס של"ד משמע דוקא כיבוי דהוי מלאכה שאצ"ל הותר ולא מלאכה גמורה מיהו המעיין בעירובין מ"ד ע"ב במתניתין ובש"ג שם יראה להדיא אפילו מלאכה דאורייתא הותר אם א"א בלעדה עכ"ד ע"ש. פ"ת שם ב

³ חי' רע"א שם. ומשמע שאין לילד ישמעאלים דאל"ה לאשמיענן רבותא וצריך לחלק בין זה שמילדת בן לע"ז לבין המבואר לקמן לעסוק ברפואות שתתעבר שהתיר בכנה"ג לישמעאלים וצ"ע. דעכ"פ כיון דלאו ע"ז הוא למה לא תיילד ואפשר דעכ"פ חשודים על שפיכות דמים ואולי אפילו יותר מאחרים כידוע ולהכי אסור וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מותר לעשות רפואה לעובדת כוכבים שתתעבר⁴, וכן עיקר למרות שיש שפקפקו⁵.
אסור ללמד אומנות לגוי⁶, שמלמדו להחיות עצמו, והרי מחיה בן לעבודה זרה.

ב. אבל עובדת כוכבים מילדת בת ישראל

להלן יבואר בעזה"ת שבבית הישאל ישנם מצבים שמותר למילדת נכרי לילד את הישראלית

ג. בת ישראל לא תניק בנה של עובדת כוכבים

ישראלית לא תניק בן גויה אולם אשה שיש לה חלב הרבה ומצערת אותה, מותרת להניק בן גויה, אפילו בחינם⁷ שלהציל עצמה מצער עושה ומותר⁸.

ד. אבל עובדת כוכבי' מניקה בנה של ישראל ברשותה

להלן יבואר בעזה"ת שיש מצבים שמותר למניקת גויה להניק תינוק ישראל

⁴ עי' בתשו' הרשב"א חלק א' סי' ק"ב שנשאל אם רופא ישראל מותר לעשות לגוי' העכו"ם רפואה כדי שתתעבר והשיב כיון דמילדת שרי משום איבה כ"ש רופא שמרפא לכל ואם אינו מרפאה הו"ל איבה וכן ראיתי להרמב"ן שנתעסק אצל גוי' עכו"ם במלאכה זו בשכר עיין שם ועי' בכנה"ג בהגהות הטור אות ו' והביא מדברי הרבינו יונה שהשיג על הרמב"ן שלא עשה כהוגן בזה וכ' דכל זה בעכו"ם עובדי ע"ז אבל בישמעאלים ועם תוגרמות שאינם עובדים ע"ז מותר אפי' אליבי' דרבינו יונה שהם אינם בכלל איסור זה וכ' ונ"ל דאפילו בחנם מותר וכ' דלדינא אפי' בעכו"ם עובדים ע"ז אין למחות ביד המקיל כיון שיש אילנות גדולות לסמוך עליהם הרמב"ן והרשב"א.

⁵ ולעשות רפואה לעובדת כוכבים שתתעבר, כתב האררחות חיים [סימן בא הלכות עבודה זרה אות ד] בשם הרשב"א [שו"ת חלק א סימן קכ] שמותר, ובתשובת באר שבע סימן ס' פקפק בזה. ועיין בבדק הבית [סוף הסימן] מה שכתב בזה בשם רבינו יונה [שכתב] להרמב"ן, והבאר שבע כשהיה רואה זאת היה שמח ודוק. יד שאל שם.

⁶ בירושלמי מביאו בהגהת אשר"י הא דישראלית לא תניק עובד כוכבים משום כו' ע"ש אמר רב אסי הדא אמרה שאסור ללמדו אומנות עכ"ל. מ"ז שם ה

⁷ דרכ"ת שם ג

⁸ דלתועלת ישראל מותר. ביאור הגר"א שם. אולם עי' בכנה"ג שם מובא בדרכ"ת ד שכו' נראה דלא שרי אלא במקומות שיושבים מעט יהודים דאם האשה מצטערת מן החלב לא תמצא תינוק יהודי לינק מדדי' וצער הוא לה אבל במקומות שרבים המה הדרים ישראלים בעיר ההוא כל עוד שתמצא תינוק יהודי אין להניק לבן העכו"ם מיהו אפשר כשאין תינוק יהודי עתה לפני' אם מצאה תינוק עכו"ם ועד שיביאו לה תינוק יהודי היא מצטערת מותרת לינק בן העכו"ם עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ה. עובדת כוכבים מילדת את בת ישראל ... עובדת כוכבים מניקה את בנה של בת ישראל בזמן שאחרות עומדות על גבה אבל לא בינו לבינה

נכרית לא⁹ תיילד לישראלית בינה לבינה ואפילו היא מומחית, מפני שחשודה על שפיכות דמים וחיישינן שמא תמית הולד. וליבא למימר כיון שהיא מומחית לא מרעא לנפשה כדאמרין גבי רופא גוי, דשאני הכא שיכולה לומר כך נולד ולא היה חי מעולם, ולא מרעא נפשה בזה. וי"א¹⁰ שבמומחית אין לחשוש.

ואפילו אחרות עומדות על גבה אסור¹¹, שאינן יכולין להרגיש אם תמיתנו, שהיא יכולה להמיתו בהושטת ידה לפנין ואינן רואות.

במה דברים אמורים שאסורה בבית המילדת או בבית המינקת גויה, אבל בביתו של ישראל מותר בין ליילד¹² בין להניק אם אחרים עומדים על גבה או יוצאים ונכנסים שם דמרתתא ולא תעשה, והוא שלא תניחנו עמה לבדה בלילה להניק אפילו בבית ישראל, דבלילה לא מירתתא.

ויש להקפיד על המינקת הגויה שלא תאכל מאכלות אסורות כיון שמזיק לתינוק¹³.

⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד קנ"ד ר

¹⁰ ותמיה לי דבירושלמי פרק אין מעמידין קאמר כי היכי דברופא אומן מותר ה"ה במיילדת חכמה וכן בשום פוסק לא נזכר דבמיילדת מומח' אסור וצ"ע. ש"ך שם א, עיין בתשובת בית יעקב סימן ק"ד שכתב דמ"ש הטור וש"ע דאסור במילדת אפי' היא מומחית איירי באינה מומחית רק למילדת ולא לדברים אחרים מש"ה מרע נפשה כנראה מדברי התוספות בעבודת כוכבים דף כ"ז דאפילו הוא מומחה להולה אם אינו מומחה לדברים אחרים אסור דמרע נפשיה וכן הדין במילדת והלכך ל"ק מה שהקשה הש"ך מההיא דירושלמי דבמילדת חכמה מותר דהתם מיירי שהיא מומחית גם לדברים אחרים (ועמש"ל ר"ס קנ"ה). וכ' עוד דכמו שאמרו בגמרא דאדם חשוב מותר להתרפאות ה"ה גבי מילדת נמי הדין כן דאם היא אשה חשובה שרי ע"ש. פ"ת שם א

¹¹ עיין ט"ז שם א שדייק מדברי התוס' דמשמע דביוצא ונכנס סגי אפילו בבית עובד כוכבים ותימה על הב"י שלא הביאה לחלוק על דעת הרא"ש. ובנקה"כ כתב לא קשה מיד, דיש לומר דהתוספות מיירי בבית ישראל.

ועוד, דכיון דהרא"ש מחמיר לא חש להביא סברת התוספות.

¹² לבוש ש"ך וט"ז שם דתרתני בעינן בין ליילד בין להניק בית ישראל ואחרים עומדים על גבה

¹³ וז"ל בית הלל "ועיין לעיל בסימן פ"א סעיף ז' בהג"ה [ס"ק ד] שהגהתי שאפילו כותית לא תאכל דברים אסורים משום דמזיק להילד ע"ש".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ו. בשכר שרי משום איבה

מה שהתבאר לשא תיילד ישראלית¹⁴ את הגויה שמילדת בן לעבודה זרה, זהו דוקא כשיכולה לישמט ולומר אינני בקיאה בכך, אך היא ידועה למיילדת אז מותר משום איבה. אולם דוקא בשכר אבל לא בהנמ¹⁵.

א. בשבתא ... יכלה למימר לה דידן דמינטרי שבתא מחללינן עליהו דידכו דלא מינטרי שבתא לא מחללינן

ודוקא בחול התרנו בידועה למילדת אבל לא בשבת אפילו בשכר, שיכולה לומר לא אחלל שבת בעבורך, ואף על גב שרואות אותה מילדת נשים יהודיות בשבת אין לחשוש משום איבה בזה, שיכולה להסביר שאנו¹⁶ ששומרים שבת מחללים עלינו, אתם שאינם שומרים אין מחללים עליכם.

ובימינו מילדת מקצועית שעל פי חק אינה יכולה להחליט את מי לילד ותענש אם תסרב לילד מותר אפילו בשבת¹⁷. ותעשה שינו במה שיכולה בגון לחתוך את הטבור בסכין במקום במספריים.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁵ ע"י בערך השלחן אות ג' שכ' מהראב"ן דמ"מ היכא דלית לה לאשתמוטי כגון שאינה מרודה אפי' בהנמ מותר משום איבה עיין שם וכיוצא בזה כתב בכנה"ג בהנהגות הטור אות ה' ומסתברא לי שאם המיילדות עשירה ואינה נוטלת שכר משום אדם מותרת לילד לעכו"ם בהנמ היכא דאיכא משום איבה דלית לה מקום לאשתמוטי אך אם יכולה לאשתמוטי כיון שהיא אומנות בזוי' שתמיד ידי' מלכלכת בהם ויכולה לומר אז רציתי להתלכלך עצמי עכשיו אינני רוצה וליכא איבה אז אסור בהנמ עיין שם.

¹⁶ לבוש וט"ז שם ה

¹⁷ דבמקום פחד מיסורים הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה עיין פנ"י שבת עב: ועיין נשמת אברהם ס"ק ב ומהח"ח במחנה ישראל לא א עיין בס' שבילי דוד שכ' דעכשיו מקילין דמילדת ישראל מילדים עכו"ם בשבת אפי' היכא דאיכא מלאכה דאורייתא משום דיש פקודה מהממשלה על זה אך צריכה לזהר שלא תכניס הילד לבית תופלה שלהם כנהוג אצלם דלזה ליכא פקודה ואין סכנה ובסתם איבה לא התירו איסור דאורייתא דלכנוס לבית תופלה שלהם הוי איסור דאורייתא וכו' ואם יש איזה מדינה שיש פקודה גם על זה אולי יש לצדד דיש לדמות זה למש"ל סי' קנ"ה סעי' ב' וכו' עיין שם ועי' בס' תפארת ישראל על המשניות ע"ז פרק ב' ס"ק ו' שכ' ג"כ דבזה"ז שהמלכות מעניש מאד למילדת כשלא תלך למקום שיקראוהו עיין שם אפשר שיש להקל גם בשבת ואפי' בחתיכת הטבור מהגיבע"ר מוטטע"ר בשבת יש להקל אך דעכ"פ צריכה לשנות לחתכו באיזמ"ל וכדומה ולא במספרים כמו שנוהגין בחול עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ב. אנוקי בשכר ... יכלה למימר אי פנויה היא בעינא לאינסובי אי אשת איש היא לא קא מזדהמנא באפי גברא

האיסור לישראלית לשא תניק בן גויה הוא אפילו בשכר מפני שמגדלת בן לע"ז, ואין בזה חשש משום איבה. שהרי אם פנויה היא¹⁸, יכולה לומר רוצה אני להתחתן ואין דרך לישא מינקת שמאוסה עליו. ואם אשת איש היא, תאמר איני רוצה להיות מאוסה בפני בעלי.

ג. העובדי כוכבים ורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורדין אסוקי בשכר ... יכול לומר לו קאי ברי איגרא אי נמי נקיטא לי זימנא לבי דואר

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף נו: שהגוים עובדי ע"ז¹⁹ שאין בינינו וביניהם מלחמה, אין מסבבין להם המיתה, שהרי התורה אמרה בהם (דברים כ פסוק יא) יִהְיוּ לָךְ לְמַסַּע וְעֶבְדוֹךָ וְלֹא צוֹתָהּ לְהַמִּיתָם, אבל אם נטו למות כגון שרואין אחד מהם שנפל לים אינו מעלהו, שהרי אמרה תורה (ויקרא יט פסוק טז) לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ, אבל על דם גוי מותר לעמוד שלא להצילו, ואסרו חכמים אפילו בשכר.

לפיכך אסור לרפאותן אפילו בשכר, אם לא היכא דאיכא משום איבה שאינו יכול להישמט ממנו שאז אפילו בחנם מותר משום איבה. ומותר לנסות רפואה בגוי אם תועיל, כדי להתחכם ברפואות.

וכן הדין בישראלים הרועים בהמה דקה שלהן בארץ ישראל בזמן שהיו רוב שדות של ישראל, דסתמן רשעים היו שרועין הבהמות בשדות אחרות וגוזלין אותן וכן כל כיוצא בהן. במה דברים אמורים בישראל בעל עבירות והעומד ברשעו תמיד ושונה בה, כגון ברועי בהמה דקה שאמרנו שפקרו בגזל והולכים תמיד באולתם, החמירו עליהם חכמים ז"ל כדי שיתנו לב לשוב.

¹⁸ לבוש וט"ז שם ג

¹⁹ שו"ע ונו"ב יו"ד קנה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דף כו:

ד. אבל המינין והמסורות והמומרים היו מורידין ולא מעלין

וכבר התבאר במסכת גיטין דף מז. שישראל²⁰ שהמיר לעבודה זרה ואפילו לתיאבון²¹ או העושה עבירות להכעיס, אפילו אכל נבילה או לבש שעטנז להכעיס, ואפילו פעם אחת²² וכגון שהי לפניו איסור והיתר שוין בטעמן והניח ההיתר ואכל האיסור להכעיס²³ ואפיקורס מישראל והם הכופרים בתורה ובנבואה, מישראל, מצוה להרגן אם יש בידו כח להרגן בפרהסיא, הורג; ואם לאו, יבא עליהם בעלילות עד שיסבב הריגתו. וכל שכן שאין פודין אותו אפילו הם בסכנת הריגה, ואפילו שהמיר בשביו אסור לפדותו ולהצילו²⁴. אולם פודים ומצילים את בניו²⁵.

ולא בטלו דיני נפשות בזמן הזה אלא בבי"ד אבל אלו מיתתם בכל אדם וכל הקודם זוכה.

י"א²⁶ שבזמנינו אין נוהג דין מורידין ואין מעלין, דדין מורידין אינו אלא בזמן שהשגחתו ית' גלוי כמו בזמן שהיו נסים מצוין ומשתמש בבת קול וצדיקי הדור תחת השגחה פרטית הנראית לעין כל. והכופרין אז הוא בנליות מיוחדות בהטית היצר לתאוות והפקרות, ואז היה ביעור הרשעים גדרו של עולם, שהכל ידעו כי הדחת הדור מביא פורעניות לעולם, ומביא דבר וחרב ורעב בעולם. אבל בזמן ההעלם, שנכרתה האמונה מן דלת העולם אין במעשה הורדה גדר הפרצה, אלא תוספת הפרצה שיהיה בעיניהם כמעשה השחתה ואלמות ח"ו, וכיון שכל עצמנו לתקן, אין הדין נוהג בשעה שאין בו תיקון ועלינו להחזירם בעבותות אהבה, ולהעמידם בקרן אורה במה שידינו מגעת.

²⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ תכה סעי' ה ושו"ע הרב שם סעי' י ושו"ע ונו"כ יו"ד קנח ב

²¹ אמנם אם היה אנוס ולא יכל לברוח אין לו דין זה (שו"ע הרב שם)

²² ט"ז יו"ד רנב ה

²³ וכ' בעה"ש דזה דוקא אם אומר שאינו רוצה בהיתר כלל אבל אם אין מקפיד מחמת העדר ההרגל וממנום הלב לא מקרי להכעיס.

²⁴ רמ"א יו"ד רנב ו

²⁵ ערוך השולחן רנא

²⁶ בחזו"א יו"ד ב ס"ק יז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וכן המוסר²⁷ אפילו ממון קל של ישראל ביד נכרים שלא כדין אם הוחזק בזה ג' פעמים דינו כמומר הנזכר.

במה דברים אמורים, בישראל בעל עבירות להכעיס או מי שהוא עומד ברשעו ושונה בו תמיד, אבל ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד, אלא עושה עבירות להנאת עצמו, כגון אוכל נבילות לתיאבון²⁸, ו"א²⁹ שמצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו ככל אדם כשר בישראל, כיון שנקרא רעך. וי"א³⁰ שאע"ג שחייב להצילו היינו דווקא בטירחא בגופו³¹, אבל אין חייב להוציא מממונו בהצלתו, שכיון שהוא מומר לדבר אחד מן התורה אינו בכלל דם רעך.

ובזמן הזה³² שרבו הפוקרים בדת ובעוונותינו הרבים ירדנו פלאים ורוב המכונים ישראל אינם שומרי תורה ומצוות רח"ל, רובם נידחים מרוח היהדות מילדותם ואפילו באותם שגדלו ברוח היהדות מ"מ כמעט שאין שייך בזמנה"ז מצות תוכחה כדין, שכמעט כולם נדחו ע"י הרחוב הקלוקל ולא הוכיחום בדרך המתקבל דהיינו לדבר בלשון רכה ולהבין עומק צרת נפשם, ולכן אין דין רשע ומומר לקולא ואין לשנאתם כלל אלא רק לשנוא מעשיהם ולהרחיק אנשים כדי לא ילמדו ממעשיהם, ואותם עצמם אדרבא צריך לאוהבם אהבה גמורה לקרבם ככל האפשר בדרכי נעם וחסד לדת האמת ולעבודת הבורא יתברך. וממילא מחויבים אנו להצילם ככל אחד כשר מישראל.

רוצח איש מישראל³³, אין פועלים על מנת להצילו, ואפילו ליתן לו עצה כדי שינצל מדין המלכות אסור, ואם ברח, אין מקבלים אותו להצילו.

ה. לנל אבידת אחיך לרבות את המומר ... במומר אוכל נבילות לתיאבון ... במומר אוכל נבילות להנעים ... מין הוא

²⁷ שו"ע הרב שם סעי' יא

²⁸ דהיינו כשאין לו בשר כשר שעושה עבירה מחמת שיצרו תוקפו אבל אינו נוהג באיסור תמיד

²⁹ פ"ת יו"ד רנא א וכו"ד הגר"א וכן פסק באהבת חסד (ח"א פ"ג) אם לא שאינו מאמין בעיקרי הדת או שמחלל שבת בפרהסיא או שיודע שצריך המעות לדבר אסור.

³⁰ שו"ע הרב שם סעי' ח

³¹ דוה ילפינן מוהשבותו לו ודרשינן שאף מומר לתיאבון חייבים להחזיר לו וא"כ ה"ה באבידת גופו אבל הוצאת ממון ילפינן מלא תעמוד וזה שייך דוקא ברעך ומומר לתאבון אל חשיב רעך (שם) אמנם לפמ"ש במנ"ח מצוה רלו אות א דמאחר דילפינן מלא תעמוד דמחייב לשכור א"כ חייב בזה גם משום העשה וא"כ אם משום העשה חייב לטרוח באדם זה א"כ חייב אף בממונו

³² חזו"א יו"ד סוף סי ב

³³ שו"ת שאילת יעב"ץ ח"ב סי ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כבר התבאר במסכת ב"ק דף קיג: וסנהדרין דף עו. שאבידת עכו"ם³⁴ אינו מצווה בהשבתה³⁵, שני' (דברים כב פסוק ג) אֲבִידַת אֶחֱיָהּ, ואפילו כבר באה לידו³⁶ אינו חייב להחזיר³⁷.

ואדרבא המחזירה הרי זה עובר עבירה מפני שהוא³⁸ מחזיק ידי רשעי עולם³⁹.

ישראל מומר להכעיס⁴⁰, אפילו בשאר עבירות, או שהוא עובר ע"ז, או מחלל שבת בפרהסיא, הרי הוא כעכו"ם⁴¹, ואסור להחזיר לו אבידה. אבידת מומר אוכל נבילות לתיאבון חייב להחזיר.

³⁴ שו"ע ונו"כ רסו א

³⁵ ע"י ב"ח יו"ד סימן קמו, וכן בדבריו באו"ח סימן תקפו שאבידת עכו"ם אף על פי שאינו חייב בהשבה, אין המוצא זוכה בה עד לאחר יאוש. ובבה"ל שם סעיף ג כתב בדעת הב"ח שמורה באבידה שזוכה בה מיד. ובגליון מהרש"א ביו"ד שם מוכיח מדברי התוס' בכתובות דף טו ע"ב שזוכה המוצא באבידת עכו"ם, וכן משמע מדברי רעק"א בהשמות לב"מ דף כד ע"א. ובדברי משפ"ט סימן רנט כתב בשם מחנה אפרים בשיטת הב"ח שהמוצא אבידת עכו"ם קודם יאוש ובא אחר וחטפה ממנו, זכה השני, והדברי משפ"ט מצדד לומר שאף אם נאמר שלא זכה המוצא, מ"מ אם בא אחר וחטפה ממנו מוציאין מידו, עיין שם. ובערך ש"י סימן רסב כתב שלדעת היראים שאף למ"ד גזל עכו"ם מותר מ"מ לא חשיב לכס, ה"ה אבידת עכו"ם לא חשיב לכס, מיהו לאחר יאוש נראה דעת הפוסקים דחשיב לכס, ועי' אמרי בינה דיני דיינים סימן ד ד"ה ואף

³⁶ בדרך הינוח פשוט דלא הוי אבידה, ואסור מדין גזל עכו"ם, וכמ"ש הנה"מ סימן רס סק"ד, ובמה שחלק שם הנה"מ על הש"ך

³⁷ סמ"ע שם

³⁸ ופירש רש"י טעם אחר בלשון הגמרא [שם] דיליף מדכתיב [דברים כ"ט י"ח – י"ט] למען ספות הרוה את הצמאה לא יאבה ה' סלוח לו, ופירש רש"י [בנמי' שם ד"ה רוח], אומות העולם שהם שבעים ואינם צמאים לעבודת יוצרם נקראים כן וישראל צמאים לעבודה, ור"ל שמשוה השבת אבידה לגוי להשבת אבידה לישראל. ולפירוש הרמב"ם [המובא בציונים אות א'] נראה דס"ל דפירושו כתרוממו [תרגום אונקלוס שם] דפירש שמרבה בישראל עוונות שגגות על עוונות זדונות, וה"נ ישראל זה שמחזיר אבידה לגוי מחשב לו לעבירת שגגה, שאין כונתו לעשות עבירה והוא עשה עבירה במה שמחזיק בחזרתו ידי עוברי עבירה, וניתוסף לו עבירה שגגה זו על זדונות שעשה כבר, ח"מ שם ב

³⁹ כתב באר הגולה שם ב וממ"ש הרמב"ם הטעם מפני שהוא מחזיק וכו' נלענ"ד דס"ל דלא אמר רב שם בסנהדרין אלא בעכו"ם עובדי כו"ם ולא בעכו"ם שבזמן הזה שמודים בבזר עולם ונימוסיה' להחזיר אבידה

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם ב

⁴¹ ויש להסתפק אם שייך בישראל מומר דין דרכי שלום או קידוש השם, ובדין השבת אבידה למוסר, עי' ש"ך סימן שפח ס"ק סב ובשו"ת שבו"י ח"ב סימן עג.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ובמקום שיודע שע"י זה יתקדש שם שמים, שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה⁴², הרי זה משובח אם מחזיר, ובמקום שיש חשש חילול השם שהעכו"ם חושד שישראל גנבו ממנו⁴³, חייב להחזיר, ובכל מקום מצילין נכסי עכו"ם מהפסד מפני דרכי שלום.

מצא אבידת ישראל המבוטחת על ידי חברת ביטוח של גוים ויקבל הישראל שווייה אם לא יחזירנה המוצא י"א⁴⁴ שפטור מהשבתה.

ו. לתיאבון מומר להכעיס מין הוי

מה שהתבאר לעיל שמומרים אין מחיין אותם ויש שאפילו מצוה להורגם, במה דברים אמורים⁴⁵, בישראל בעל עבירות והוא עומד ברשעו ושונה בו תמיד, כגון רועה בהמה דקה שפקרו בגזל והם הולכים באולתם אבל ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד, אלא עושה עבירות להנאת עצמו,

⁴² וכתב בשדה הארץ ח"ג חו"מ סימן י' דהיינו דוקא שבודאי יפארו, אבל מספק לא יחזיר, שלא יעבור על איסור דלא יאבה, וכתב ביש"ש פ' הנוזל בתרא סימן כ' שאם דעתו שישבחו אותו ולא משום אמונת ישראל, אסור להחזיר, ורחמנא ליבא בעי, ע"כ.

⁴³ סמ"ע שם

⁴⁴ בשו"ת חלקת יעקב ח"ב סימן נ' דין באבידת ישראל המבוטחת בחברת בטוח של עכו"ם, דאפשר כיון שהישראל יקבל התמורה מחברת הבטוח, אין זה בכלל אבידת ישראל, והעלה שמשום קבלת אחריות אין החפץ נעשה של החברה, ועדיין אבידת ישראל היא, ובשולי הגליון שם הביא בשם חכם אחד שרצה לומר שמיד כשנאבדה האבידה פקע בעלותו, וחייב ההשבה אינו אלא כדי להצילו מהפסד, וא"כ בג"ד שמקבל פיצוי מהחברה פטור מלהחזיר, והמחבר דחה דבריו, עיין שם. ולכאורה היה מקום לומר שיש לדון עפ"י תקנות חברת הבטוח, אם מוטל על האובד לטרוח כדי למצוא האבידה, מסברא נראה שעדיין אבידתו היא, משא"כ כשאין עליו אלא להוכיח שנאבד, אפשר שמיד כשנאבד נתחייבה החברה בתמורה, וזה עדיף מקבלת אחריות, אלא שמהך דלעיל בדין משכון משמע שאע"פ שאחריות החפץ על העכו"ם, ואפילו בהלואה שכבר נפקעה מיקרי אבידת ישראל. ולפי"ז נראה שאפילו כבר קיבל הישראל התמורה מחברת הבטוח, עדיין אבידת ישראל היא וחייב להחזיר (ויש להסתפק באופן זה אם חייב להודיע לחברה שהאבידה נמצאה, דאפשר דעדיף מהפקעת הלואה, כיון שבא לידו בהיתר גמור, ואבידה של עכו"ם אינו חייב בהשבה), ובלא"ה נראה שבדרך כלל אין חברת הבטוח מכסה כל ההפסד, וא"כ העודף שייך ודאי לישראל, וממילא אפשר שע"י כך נעשה כל החפץ בכלל אבידת ישראל (ויש לעיין גם בחפץ שיש בו שותפות ישראל ועכו"ם, ומסתבר שאם יש שוה פרוטה לישראל חייב בהשבה, וחלקו של עכו"ם נידון כאבידת עכו"ם). ויש להסתפק לאידך גיסא, באבידת עכו"ם המבוטחת בחברת בטוח של ישראל, שלכאורה חייב להחזיר כדי להציל ישראל מהפסד, אמנם לפי ספיקו של רעק"א שהבאתי לעיל הערה זו בדין פקדון עכו"ם ביד ישראל, שמשמע דלא פסיקא ליה שיש בזה משום מצות השבת אבידה, יש להסתפק גם בזה. פתחי חושן חלק ב' פרק א' הערה נה

⁴⁵ שו"ע הרב חו"מ תכ"ה סעי' ח'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כגון אוכל נבילות לתיאבון⁴⁶ י"א שמצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו ככל אדם כשר בישראל כיון שנקרא רעך, וי"א שאע"ג שחייב להצילו היינו דווקא במירחא בגופו⁴⁷ אבל אין חייב להוציא מממונו בהצלתו שכיון שהוא מומר לדבר אחד מן התורה אינו בכלל דם רעך. ועל העבירה שהוא מוחזק בה שעושה להנאתו בעל הגמול השלם ישלם לו גמולו ועונשו בבא עת⁴⁸.

ז. שאם היה סולם מסלקו

מה שהתבאר שישראל⁴⁹ שהמיר ואפיקורס, מצוה להרגו, אם יש בידו כח להרגו בפרהסיא, הורג; ואם לאו, יבא עליהם בעלילות עד שיסבב הריגתו.

כיצד, ראה אחד מהם שנפל לבאר, והסולם בבאר, קודם ומסלקו ואומר: הריני טרוד להוריד בני מהגג ואחזירנו לך, וכיוצא בדברים אלו ולא בטלו דיני נפשות בזמן הזה אלא בבי"ד אבל אלו מיתתם בכל אדם וכל הקודם זוכה.

ח. למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה

הכל כשרים⁵⁰ למול אפילו⁵¹ קטן ואפילו עבד ואשה וערל ישראל⁵² שמתו אחיו מחמת מילה⁵³, ואם יש ישראל גדול שיודע למול הוא קודם לכולם,

⁴⁶ דהיינו כשאין לו בשר כשר שעושה עבירה מחמת שיצרו תוקפו אבל אינו נוהג באיסור תמיד
⁴⁷ דזה ילפינן מוהשבותו לו ובאידה דרשינן שאף מומר לתיאבון חייבים להחזיר לו וא"כ ה"ה באבדת גופו אבל הוצאת ממון ילפינן מלא תעמוד וזה שייך דוקא ברעך ומומר לתיאבון אל חשיב רעך (שם) אמנם לפמש"כ במנ"ח מצוה רלו אות א דמאחר דילפינן מלא תעמוד דמחייב לשכור א"כ חייב בזה גם משום העשה וא"כ אם משום העשה חייב לטרוח באדם זה א"כ חייב אף בממונו

⁴⁸ לשון הלבוש יו"ד שם.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ חו"מ תכה סעי' ה ושו"ע הרב שם סעי' י ושו"ע ונו"כ יו"ד קנח ב

⁵⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד רסד א

⁵¹ כתב מהר"י עמדין [בסידורו חלק מגדל עז] דף ה' [ברכיכה העליונה נחל הרביעי סעיף טו] אונן נראה לי שימול במקום שאין מוהל אחר בשמיני, עכ"ל. ולענין הברכה צ"ע אם יברך. לבושי שרד שם.

⁵² אבל מתכוין להפר ברית לא. ש"ך שם א

⁵³ שא"א לו להיות נימול אבל אם אפשר לו להיות נימול עכשיו אף על פי שבקטנותו לא היה אפשר ודאי אין לו למול אחרים. מ"ז שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואם אין גדול ימול אחד מאלו, אבל גוי לא ימול כלל⁵⁴ דכתיב (בראשית יז פסוק יג) המול ימול, שפירשו ומשמעו מי שהוא מהול בעצמו הוא ימול אחרים, לאפוקי גוי שאינו מהול, ואפילו אם הוא מהול שלא לשם גרות כאילו לא מהול דמי⁵⁵, שאין מילתו מילה כיון שלא לשם מצות מילה מל.

וגוי שמל יש אומרים⁵⁶ מה שנעשה נעשה, דהא נימול הוא ואין צריך לחזור ולהטיף ממנו דם ברית, ויש אומרים⁵⁷ שצריך לחזור ולהטיף ממנו דם ברית על ידי בן ברית, וכן עיקר. ויבואר עוד להלן דף כז. בעזה"ת.

⁵⁴ ר"ל דבעובר כוכבים צריך למיטרה בתר ישראל אפילו אי אפשר למצאו עד אחר שמיני, והיינו דוקא אם מצפים שיבא עכ"פ אפילו אחר שמיני, בלאו הכי ודאי עדיף מלהניח הילד ערל לגמרי, עכ"ד. לבושי שרר שם מר"י עמדין

⁵⁵ עיין בשער המלך פי"ב מהלכות ע"א בהנהגת טעם המלך שם שכתב בפשיטות לדעת הרמב"ם פ"י מהלכות מלכים דין ז' דבני קטורה אף בזה"ז חייבין במילה כשרים הם למול דהא המול ימול כתיב מאן דמל ימול והא מל וגם הוא בכלל את בריתי תשמור ע"ש אכן בתשובת שאגת אריה סי' מ"ט כתב להיפך דאף לדעת הרמב"ם אינם בכלל המל ימול ולא בכלל בריתי תשמור ע"ש. פ"ת שם ה

⁵⁶ דעת השו"ע וכתב בבית יוסף [עמוד צג ד"ה וכתב] דכתב ה"ר מנוח טעמא משום שלא מצינו בתורה מילה לשמה, ועיין פר"ח שכתב וליתא, דהך מילתא הויא פלוגת דרבי יהודה ורבי יוסי בפרק אין מעמידין [עבודה זרה] ריש דף כ"ז [ליקוטין]:
⁵⁷ רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

